

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
Felelős szerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

Az elhajigált kincsek.

Száll és iramlík az idő!

Talán vége szakad ennek a dermesztő télnek is, amelyik alaposan itt felejtette magát! Olyan jó volna így, a duruzsoló tűz mellett, róni még nagyon sokszor és sokáig a betűket egymásután, nem gondolni semmire, csak arra, hogy hiába fagyoskodik oly ádáz dühvel a farkasok hónapja, mert fánk is van, buzánk is van s vigan ömlenek formába vezércikknek szánt gondolataink.

De hajh! ott a sötét gond, a penna hegyére telepedik s nehezen, gondterhesen, hosszas vajadások után, kerülnek egymás mellé a betűsorok! Azonban megvigasztalódom, — mert mást nem tehetek, — hogy elmúlnak egykor a fa- és kenyér-gondok is. Az idő elszáll s talán a télnek is vége szakad. S ha mást nem tehetek, a lassan lépegető idő jártát firtatom az emberi életben.

Egy klasszikus költő nagyon jellemzően ezeket mondta az idők járásáról: „Háromféle az idők járása. Habozva jön és lassan bontakozik ki a jövő. Villámgyorsan repül el a jelen. Örökre csendesen áll a múlt.“

És így is van! Örökre csendesen áll a múlt. Ami egyszer megtörtént, az megtörtént. Az áll változatlanul, mint kővé merevült emlékoszlopa a mi hűségünknek, vagy hűtlenségünknek.

Habozva s lassan bontakozik ki a jövő. Csak lépésről-lépésre világítja meg életutunkat, mint a pislogó mécske. A második lépést soha sem láthatjuk. Nincs a világnak olyan bölcse, spiritiszta médiuma, aki biztos feleletet adna arra a nagyon szegényes kérdésre, hogy mi lesz velünk a holnapi napon. Egyszerűen mi, akik a hatalmat összeszövetkezzük, vagy küllőférezzel el is veszítjük: nem rendelkezünk a múlt s jövő felett.

Eggyel azonban mégis rendelkezünk, egyet mégis kezeink alá vetett az Ég.

Miénk a jelen!

Igaz, hogy ez repül olyan gyorsan. Tehát ezt kell megragadnunk a hirtelen összefogó erőnek minden lendületével s ezért szent kötelességünk, hogy életünk jelen való idejét használjuk fel minél áldásosabban a magunk s a köz javára, mert a léha könnyelműséggel elvesztegetett napokat, éveket soha vissza nem hozhatjuk, még csak „be sem hozhatjuk!“ Ha, ki magyar ember s elmulasztja kötelességeit, a jelen gyorsan iramló napjaiban, fajával szem-

ben, az megbocsáthatlan és helyrehozhatlan vétket követ el.

Eszembe jut egy régi kedves perzsa mese, az aranyos Szádi bűbajos meséiből: Egy felláh sétált egykor a tenger partján s egy apró kővel telt zsákra talált. Gondtalanul játszadozott a kővecskékkal. Dobálta a fehér sirályokat, melyek a tenger tarajos hullámain himbálóztak és egyik kővecske a másik után tűnt el a habok között. Egy kővecskét azonban véletlenül magánál tartott és haza vitte azt. Otthon, a tűz világánál tündöklő fényvel ragyogni kezdett a kő. Ekkor ismerte fel, hogy a zsákocska kimondhatlan értékű gyémántokkal volt tele és ő mérhetlen kincset hajigált el magától a tengerbe. Visszasietett a parthoz, megkeresni az elvesztett kincseket. Hiába! Azok ott feküdtek már a tenger elérhetetlen mély ölében. Semmiféle keserűséggel, önváddal, könnyhullatással nem tudta visszaszerezni többé az elhajigált kincseket.

Sok ember, főleg magyar ember, bánik ilyen megrontottan komyszomsággal életének jelen idejével. Gondtalan tétlenségben, nemzete iránti léha nemtörődomséggel engedi elrohanni maga felett a vissza nem hozható jelent.

Szánalmas sorsunk legtöbb átka azért zudul reánk megváltoztathatlanul, mert magunkkal és nemzetünkkel szemben a jelen követelményeinek becsületesen és kertelés nélkül nem teszünk és nem tettünk eleget. Elhajigáltuk és elhajigáljuk felkutathatlanul legdrágább nemzeti kincseinket.

És, hogy éppen Hunyad megyében van a legtöbb kincshajigáló magyar lélek: annak jóvátehetetlen következményeivel — sajnos — nekünk kell a legfájdalmasabban szemben találnunk magunkat.

Legyen hála Istennek, hogy egy-két megmentett drága kővel még mindig rendelkezünk, azért a nehezen muló mord időben — szükség és kenyér-gondok között is — népünk boldogabb jövődjéért nem szününk meg munkálkodni!

Természetesen, ennél fogva jogosan, de alázatosan kérjük és várjuk a támogatást a mi fáradságos, fajszerető betürovásunkra!

Ne hajigálják el maguktól Kenyérmezőnek ezt a drága kővecskéjét, amelyik a maga szerény ragyogásával ha nem is elsőrendű értéke, de mindenesetre értéke nemzeti kulturánknak!

G. F.

Ma vasárnap, óriási mozi-szenzáció!

Megtagadták az iparosok az új piaci vámot.

A miniszterium tudvalevőleg eltörölte a kövezetvámot. Erre fel a városi tanács, hogy a költségvetésben, ennek folytán előálló hiányt valami uton fedezze, fogta magát és a helybeli iparosokra és árusokra is igen magas piaci vámot vetett ki, a január esejével megszűnő kövezetvám helyébe. Ez a tanácsi határozat, amelyről nem igen volt a nyilvánosságunknak alkalmunk tudomást szerezni, nemcsak évszázados jogot és gyakorlatot nem vett figyelembe, hanem a különféle adókkal és taxákkal amugy is agyonnyomorított és a teljes ipari és gazdasági pangásban szenvedő kisiparosságunkat sújtja igazságtalanul és nyomja még beljebb a nyomoruságban a legantiscíálisabb kegyetlenséggel. Csak természetes tehát, ha Szászváros iparos társadalmának egyöntetűleg foglalt állást ezen igazságtalan és önkényes vámkirovás ellen.

A múlt szombati helivásáron, Rusu vámbérlő ur, a tanácsi határozathoz híven, megindult a piaci sátrak felé, hogy a helybeli iparosoktól bevasárlja a magyar vámtakerekat. Az iparosság azonban teljes egyetértéssel megtagadta a vámot, mire nevezett vámos ur, letartóztatással és rendőri bekíséréssel fenyegette meg a sátraikban didergő iparosainkat. Többek között, mert ilyen alkalommal valakivel csak meg kell kezdeni a hatalmi erőszakot, Benkő Lajos derék iparos testvérünket, az Ipartestület alelnökét, felszólította rendőr jelenlétében, hogy hagyja el a sátorát és jelenjen meg azonnal a polgármester előtt, határozott utasítására Benkő Lajos azonban kijelentette, hogy mint városi polgár és adófizető, törvényes idézés nélkül nem tartozik semmiféle hatóság előtt megjelenni, ha azonban — jegyezte meg — maliciával „a vámos ur felelősséget vállal üresen marad sátoráért, elmegy a hatósági audentiára.“ A rendőr és a vámos nem merték vállalni a kockázatos felelősséget, hanem jobb hiányában, összeírták az összes vámtagadó iparosok nevét.

A terjedelmes lista alapján az idézvények egész raja citálta be a szászvárosi iparosokat e hó 23-án, a polgármesteri hivatalba ahol Benkő Lajos, a távollevő egyleti elnök helyett, az iparosság nevében kérte a polgármestert, hogy mutassa fel a piaci vámot elrendelő új miniszteri rendeletet. Nem tudni miért, de a hivatalos rendelet nem volt kéznél és a polgármester ur csak a tanácsi határozattal érvelt. Erre Benkő Lajos megjegyezte, hogy eltekintve attól, miszerint Szászvárosban az iparosok soha piaci vámot nem fizettek, már azért és igazságtalan ez a rendelkezés, mert a legnagyobb válságok között és a hihetetlen nyomorral küzdő iparosokat sújtja csak, míg ellenben a nagyforgalmu és

nagy profittal dolgozó kereskedőket és vállalatokat egyenesen tehermentesíti. Mert pl., ha Vulcu nagykereskedő urnak egy vagon áru beszállítása alkalmával, amelyet saját autóján eszközöl, egyenesen 8000 leut megspórolt pflaster vám marad a zsebében, ez a hiány, ami a költségvetésben az eltörölt pflaster vámmal áll be, sehogy sem tollálható át a kisiparosra, aki a piacon kénytelen elárulgatni a maga kézimunkáját, míg ellenben Vulcu nagykereskedő ur a saját boltjában árusítja el vámentesített portékáját s nem fizet egy krajcár piaci vámot sem. Az iparosok nevében még többen is felszólaltak a sérelmes rendelkezés ellen és megrázó dolgokat beszéltek el, főleg a lábbeli készítőik a maguk nyomoruságaikról. A polgármester ur megígérte a becített iparosoknak, hogy a tanács újabb határozatáig, felfüggeszti a sérelmes rendelkezést.

A mugunk részéről is méltányosnak s mindenképpen indokoltnak látjuk az iparosok monstre tiltakozását a sérelmes és antiszociális határozat ellen. Bátrak vagyunk kérni ez uton is város atyáinkat, hogy ezt a kérdést oldják meg közmegelegedésre, mert így ahogy van e kérdés kezelve: katasztrófális következményekkel járhat a dolog. Inkább megint építsék fel Szászváros háború utáni műemlékeit, a csodálatos gyorsasággal eltakarított vámkalibákat. Belenyugszunk abba a kellemetlen sorscsapásba is, hogy gyönyörködtessük szemünket ezekben az idomtalan és az ut legveszélyesebb helyére épített bódékban is, csak ne sujtsák azokat mégjobban, akiket még a petrezselyem ága is huz.

Mi a spiritizmus?

(Felelet egy érdeklődőnek.)

II.

Nagyságos Asszonyom!

A spiritizma jelenségek általában bizonyos rendellenes lelkiállapotból, vagy abnormis idegéleti adottságokból támadnak s eme rendellenes idegéleti és lelkiállapotot: extázisnak nevezi a tudomány. Tehát minden spiritizma extatikus és minden médium fokozottabb mérvben benne van az extázis valamilyen fokozatu megnyilvánulásának formájában. Az extázis olyan kivételes és abnormis lelkiállapot amelyikben mintegy elszigetelt szinterét látjuk ama jelenségeknek, ahol az öntudat alatti erők, vagy ahol az eddig nem is ismert magasabb rendű természeti erők, érvényre jutnak. Tehát alsóbbrendű, u. n. kis extázisban van pl. egy spiritizma médium, magasabb rendű extázisban van pl. egy alkotó genie, vagy egy tudós feltaláló, a feltalálás ihletett pillanatában vagy egy vallásos genie egy új vallás alapításának szent indításában. A spiritizma jelenségek legnagyobb része az alsóbb rendű extatikus lelkiállapot szinterén keltik bennünk a misztikumok iránti csodálatot, holott minczen bennünk több misztikum, mint az ami a vallásnak is alapja: a pietas, illetve ennek a pietasnak vallásos megnyilvánulásánál jóval alacsonyabb rendű alsóbb válfaja, az u. n. pragmatizma pietas.

Nagyságos Asszonyom! Nemcsak a magam tapasztalatilag megerősített meggyőződésével, de a tudományos kutatások idevágó utmutatásai alapján is, határozottsággal kijelenthetem, hogy a spiritizma pietas, vagyis misztikum nem öncélú, magamagáért való dolog, hanem kényszer és pedig gyakorlati kényszer hatása alatt fellépő lelki szükséglet, mely a megbolygatott lelki egyensúly állapotában egy csomó hitbeli lelki álpótlék kényszerű felvételével állítja helyre a szükséges lélek-egyen-

sulyt. Lélek-egyensúly nélkül nem lehet az életet nemcsak „igenleni,” de a lét terhét még csak elviselni is lehetetlen! Ahol nincs meg az egyensúly, ott vagy az igazi lelkipótlékok, vagy az álpótlékok felé fordul az emberi szív. És itt van beleszólása az öntudat világának, még a magosabb rendű világban is, mert akármilyen kicsi is a mi öntudatunk, de mindenesetre elég ahhoz, hogy a lelkipótlékok minősége felett kritikát gyakoroljon. Ahol a spiritizmus nyújtotta lelki álpótlékok kerülnek az első helyre, ott az öntudat kritikai szerepe nem működik, tehát ott a hitvilága meg van fosztva az öntudatos ellenőrzés logikai törvényétől. A spiritizmus nem fogadja el a logika tényeit, tehát megveti a szellemi élet legmagosabb megnyilvánulásának, az értelmi tevékenységnek a gondolkodásnak, lélektani törvényeit. Az ilyen logikátlan gondolkodás mellett csak természetes, ha átveszi a fántázia a maga korlátlan szerepét s a viziók, hallucinációk állandó jelentkezései mellett, az akaraterőt is a maga szolgálatába kényszeríti a nem tudatosan, logikusan működő fántázia. A szuggesztio, autoszuggesztio, heteroszuggesztio tényei a spiritizmusban spontán meggyőződés-képpen lépik el a fántázia keltetette képeket s megszűnven a képeknek csak elhithető képzetereje, a hamis de meggyőződéses képek, szétzaggatják az öntudat normális és logikus tartalmát s önkényes, új parancsolatokat teremtenek és megalkotják a vélt és elhitt valóságoknak egészen külön világát és annak fántasztikus szferikus rendszerét. Hogy a hitető erejű fántázia mindezt megcslekedhesse, arra különös rendellenes fogékonyság, érzékenység, önátadás szükséges. Erre teszi alkalmassá a spiritizmat: abnormis fizikai és idegéletük, továbbá megbolygatott lelki egyensúlyuk. A beteges és laza öntudat: lesznek ennél fogva az a talaj, hol a misztikus bizar és csodálatos mese virágok kinyílhatnak a lélek virányain.

Nagyságos Asszonyom! Méltóztassék elhinni, hogy Isten felséges jelenlétének érzetében, tehát a legszentebb komolysággal mutatok rá a következőkre:

Szászvároson van egy csomó derékba tört existencia. Csak könnyezni tudok, há rájuk gondolok! Milyen tragikus áldozatai ezek, a komoly, derék és szeretetünkre a legnagyobb mértékben érdemes lelkek, a borzasztó összeomlásnak! Nyugdíj nélkül, vagy hihetetlenül csekély éh-díj mellett kell befejezniök eddigi tisztas és munkás életüknek szomorú végét. Öreg napjaiknak reménységét: gyermekeiket elragadta ölelő karjaikból a rettenetes világháború. Aztán meg van egy egész sereg, gyöngéd leányszív. Csak tavaszuk volt de nyaruk nem soha! Legfeljebb őszük már van és kilátástalanul peregnek tovább, a létbe egyhangú napjaik! Nos, ilyen ostoros sorsjárás mellett, — mit méltóztatik gondolni, — hogy csoda-e ha fizikailag idegéletileg annyira abnormis lélekre bukkanunk? Én nem csodálkozom, mert Szászváros a magyar existenciákra nézve, olyan mint a suhai száraz malom! Ezen a talajon a lelki egyensúlyra nézve, úgy látszik, hogy már nem elégséges a vallásos megnyugvas igazi élménye, mert erre túl érzékenységük s ebből folyó nagyobb önszeretetük nem is engedi őket ráeszmélni. A meggátolt életigenlést ezeknél a derékba tört existenciáknál a fántázia vetíti át a szellemektől benépesített szferikus örökéletbe a maga hitető képeivel s képzetivel s a lélek vándorlás pogány eredetű tanai által nyújtott megnyugvas, lelkiéletükben beállítja az egyensúlyt, mert egytől-egyig hiszik, hogy e földi

életre megint reinkarnálódnak. Végeredményében ez azt teszi, hogy jelenleg megtagadott életigényeik és lehetetlen élettartalmuk kifejlése: e földön megint fog folytatódni s különféle tisztulási folyamatokon át: totalitássá fog válni! E fejtegetésekből az a végső, merész, de igaz következtetésem, hogy a spiritizmus nem egyéb, mint ethikus haedonizmus!

A vallással, ennél fogva ez a világnézet homlok egyenest ellenkezik, mert a vallás minden lehet a keresztyénségben, de haedonizmus nem lehet soha! Tehát aki spiritizma nem jó református, nem jó katolikus, nem jó orthodox!

Ez azonban nem zárja ki azt, hogy a spiritizma nem volna jó, igaz, becsületes és jellemes ember! Sőt! Ami átlag keresztyénségünk és papiros vallásunk mellett, azt kell mondanom, hogy több van bennük a krisztusból, a szeretetből, mint mi bennünk s ezért olyan vonzó az ő tévelygésük!

Fejtegetésem folytatását ígérve, a viszontlátásig, szives üdvözzettel, csókolom a kezeit:

Gergőy Adorján.

Színház.

Mire e sorok olvasóink elé kerülnek, dr. Ferenczy Gyula szintársulata megkezdte működését városunkban. Nagy felkészültséggel és az ígéretek legszebbjeivel kopogtattak be városunkba. Az ígéretek a multnak reparálására vonatkoznak, a nagy felkészültség a jelen és eljövendő szezonokra van hivatva meggyőzni a közönséget e társulat komoly hivatásáról és nivós voltáról. Sajnos, kopogtatásukra a mi igenünk nem az, amivel Thália magyar papságát különben fogadni kötelességünk volna. Nem dr. Ferenczy szintársulata az oka annak, hogy szives látásunkat nem hatja át a lelkesedésnek a melegsége is, hanem az időknék rossz járása. Kopogó szükség idején jönnek, melyet még tetéz a farsang terhe is az egymást kergető műkedvelő előadásokkal, melyeknek során a sok különféle egyesület szombatról-szombatra magának foglalja le a közönséget s annak immár nagyon kifáradt áldozatkésztségét. Kis városokban műkedvelőkkel felvenni a harcot farsangnak heiteiben — legyen az bárkinek bármilyen elsőrangú társulata, — meddő küzdelem. A művészetnek is szolgálása mellett a cél mégis csak az anyagi siker úgy a hivatottak mint a műkedvelők részéről is s a körülmények a műkedvelők mellett szólnak, hiszen a szereplők hozzátartozói, rokonai, barátai, szomszédai mégis csak inkább a saját fajtájuk próbálkozására kíváncsiak, mint akármilyen tökéletes, de itt ismeretlen nevű színész művészetére. Nem kisebb körülmény az a természetes emberi önzés se, mely rontja, vagy legalább is érezhetően gyöngíti egy szintársulat esélyeit, hogy a közönség nehezen nélkülözött filléreit inkább a helyi jótékonykodás oltárára rakja — miután jótékonykodnia a különféle célokra ugyis kell, — sem hogy neki teljesen ismeretlenek vigyék el tőle azokat a szomszéd határba.

Mindezek a körülmények nehéz feladat elé állítják a szintársulatot. Bennünk azonban él a remény, hogy dr. Ferenczy szintársulata, mely tényleg válogatott művész erőknek társulása, meg fog tudni birkózni minden nehézséggel s meghódítja majd magának a közönséget.

Szombaton, január hó 28-án szinre kerül: „Horváth leány”, operette 3 felvonásban. Vasárnap, január hó 29-én „Mesék az írógép-ről”, operette 3 felvonásban.

A városházáról.

A városok máról-holnapra arra ébredtek, hogy az eddig szedett taxák nagyrésze megszünt s ezzel költségvetésük egyensúlya megbomlott. Mikor évekkkel ezelőtt az egységesítő áramlat ezeket a taxákat a községekre rátukmálta, a mi balkáni levegőhöz még nem szokott városaink meglepődve, bizonyos idegenkedéssel fogadták azokat, de mivel ezekkel együtt járt a régi pótdadók kivetésének és szedésének betöltése, másfelől tagadhatatlanul szép bevételi forrás nyílt meg azokban, bizonyos megnyugvás foglalta el az adminisztráció embereinél az előbb érzett idegenkedés helyét, hiszen telt abból a helyi tagadhatatlanul sürgős szükségletek mellett még nem helyi s nem is vitathatlanul szükséges dolgokra is. Hetek óta izzadt a város tanácsa a folyó évi költségvetés összeállításának gondjaitól, míg végre most már tervezete kész — 25%-os pótdadó, azaz hogy új ideológia szerint: városi adó létesítésével. Ez azt jelenti, hogy a városnak sok olyan intézményének létesítése és fentartása, mely intézmény hasznát a nem helyben lakók ép úgy élvezik, mint a városi lakó, ezután csupán a városi lakos kötelezése és terhe.

A költségvetéssel, annak következő közszemlére kitétele alkalmával majd módunkban lesz részletesebben is foglalkozni, most csupán előzetes tájékozást kívántunk adni róla, hozzáfűzvének egypár aprólékosnak látszó dolgot. Ilyen például, hogy a városi vámbevételek szedésének eltiltásával kapcsolatosan szigorú rendeletben kötelezte a prefektúra a várost a vámsorompók azonnal eltávolítására és a mellettük levő házikók lerombolására. Az tudnivaló, hogy a kormányának egy bánja sem fekszik e téglalapú épületek létesítési költségeiben, tehát a lerombolással se a kormány szenved a kárt s mert így áll a dolog, ki törődne azzal, hogy a város ezáltal esetleg 100.000 lei kárt is szenvedhet.

Minthogy a városi taxák szedési joga nagy korlátok közé szorult, következik belőle, hogy azok, akik bizonyos díjért — leginkább százalékos részesedésért — vállalták e taxák, vámok szedését, most felzudultak s elállanak szerződésüktől. A város kénytelen tehát új árlejtést tartani s ki fog tűnni, hogy a városi bevételek e címen is érzékenyen apadnak.

A tanács e napokban újból visszatért egy régebbi határozatának megújítására, kimondva a Valea nevű erdőrezsnek legelővé átalakítását. Ez meg azt jelenti, hogy a város gyönyörű jövedelmet vág zsebre a kiirtandó erdő tölgyfájának értékéből, viszont megszűnik erdő minősége annak a területnek, mely a környéken a legjobb tölgyfatermő talajként ismeretes. Ez a gyönyörű erdő, a katonai lövőtérrel kezdődve már csak legelő-marhák és sertések táplálójává változik át.

A hősök temetőjével is foglalkozott a napokban a tanács. Hogy az állandó felügyelet és őrizet alatt legyen, a város ott egy őrszobát fog építeni az oda vezénylendő katonai őrszem részére.

Lej - bani.

Ugy-e, nyájas olvasóm, egészen megszoktad már látni is, olvasni is, sőt még kimondani is ezt a cibbeli két szócskát. Azt mondd: egy lej, öt lej, száz lej, érte azt, hogy egy pénzegységből, melynek neve: lej, számítottunk egyet, ötöt, százat. De itt a bökkenő. Van-e lej nevű pénzegység? Nem hallottam, hogy lenne. A román pénzegység neve leu, mely a kimondáskor magyarosan írva léu-nak hangzik, de az u hang oly rövid, hogy

inkább ugynevezett kihangzás, mint magánhangzó. Többes számban azonban a román lei (ejtsd: léj) sem lehet magyarul lej, mert egyfelől ebben hiányzik a többes rag, másfelől a magyar soha se mondotta: két forintok, öt koronák és tíz pengők. tehát semmi szükségünk nincs arra, hogy ha léu többes-magával mulattat, másként nevezzük, mint mikor egymagára unatkozik. Ezért egy lé(u), öt lé(u), száz lé(u). Az eredeti román nevét a pénzegységnek vagy lefordítom magyarra, ha erre szükség van és lehetséges, vagy megtartom és nyelvézékem szerint módosítom. Szükséges-e lefordítanom? Nem hinném. Lehet-e lefordítanom, például azt mondván: 1 oroszán, 5 oroszán stb? Nevetséges volna. Marad hát hátra, hogy ejtsem úgy, amint a magyar ember beszélő szervei megerőltetés nélkül ejthetik. Így lesz a léu-ból lé, amint lett a népnél páreu-ból paró, cãrujãból karuca stb.

Hát mi van a „bani“-val? Ez bizony se magyarul nincs, se románul. A leu nevű pénzegység századrésze a ban, magyarul bán. Erről pedig jó Hunfalvy Pál már megállapította, hogy az egykor magyar fenhatóság alatt állott szörényi bánágból terjedt el, ott pedig jelentette a magyar királytól kinevezett bán által forgalomba hozott pénzt. Hogyan lesz tehát a bán-ból bani? A román a csekély pénzértékkel bíró bán szót ritkábban használja (pl. nici un ban), de annál inkább többes számban: bani, (ejtsd: bánny). Mi pedig, magyarok, össze-vissza zavarjuk a formát is, a tartalmat is, és kényelmeskedve meg gondolatlanul mondjuk: 1 bani, 10 bani, 50 bani, mintha azt mondanám: 1 boi, 10 boi, 50 boi, e helyett: 1 ökör, 10 ökör stb. Egyfelől a magyar nyelvézék, másfelől a történelmi fejlődés követelik, hogy ne mondjuk mi másképp a most kezünkben forgó pénz nevét, mint ahogy ezekben a példákban látható: A tojás ára 4 lé 50 bán. Lisztet vettem kilogrammját 12 lével. 50 bános segélybélyeg. 7 lé 50 bános postabélyeg.

Azt mondd, kedves olvasóm, hogy ágyuval megyek verebekre, vagy talán éppen azt, hogy a manchai nemes lovagot követem, mikor ebben a súlyos problémákkal viselő időkben ily kicsiségeknek látszó dolgokkal vesződöm. Kinek-kinek a maga felfogása szerint. Lehet, hogy te inkább kicsiny mosolyra vonod el szádat erőlködésem, mellyel én inkább némi okulást óhajtottam beléd szug-

gerálni, de ne feledd, hogy oly kicsiny a poriszem, mely a farások kezén meg se látszott, de sok milliárd társával évezredek alatt hatalmas építményeket temetett el. Ilyen alig észrevehető csekélységek az imitt-amott felburjánzó apró nyelvhibák, de lassan-lassan mélyre bocsátják gyökereiket, mind sűrűbb tömegben bokrosodnak s előbb eredeti mivoltából vetkőztetik ki, aztán majd életét támadják meg az édes anyanyelvnek.

Még megjegyzem, hogy ez a felszólalás a műkedvelőnek kiruccanása, aki többet ad arra, hogy a nyelv tisztuljon, mint arra, hogy neki igaza legyen, következőképpen örömmel fogadná, ha hivatottabb egyének is érdemesnek találnák a nyilvánosság előtt foglalkozni a felvetett és hasonló természetű kérdésekkel.

Z. u. i.

HIREK.

— A magyar kaszinó közgyűlése f. hó 22-én a tagoknak élénk érdeklődése mellett folyt le. A kaszinó múlt évének bírálata s a jövőnek előkészítése képezte a gyűlés tárgyát. Az új választmány Faragó Endre igazgatóval az élén hivatva lesz fenntartani és vezetni a kaszinó ügyeit az összmagyarországi kulturális, előrehaladásának kizárólagos érdekében.

— Hangverseny. S. Horceag katonai-főhadnagy karmester vezetésével városunk amatőr muzikusainak és énekeseinek közreműködésével rendezett nagy hangverseny a város mindenfajta zeneértőjét összegyűjtötte egy estére a Transsylvania színháztermében. Hendei, Haydn, Wagner, Gounod klasszikus műveiből összeválogatott programszámok a szólisták s a kar művészi interpretálásában a zenekar kitűnő kísérete mellett kerültek műsorra. Öszinte elismerés illeti a vezénylő S. Horceag karmester tudását s hála, hogy nagy fáradozás árán lehetővé tette e művészi hangversenyt.

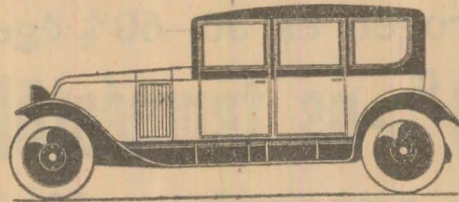
— Lebontják a református templom boltozatát. Végre-valahára az évek óta vajudó templomépítés ügye, ezzel a kezdeményező lépéssel kezd a végleges megoldás felé tipogni. Egyelőre még csak a beomlással fenyegető rossz szerkezetű góthikus bolthajtás lebontásáról van szó, de ami ismert tempónk csendes irama mellett: ez is határozottan örvendetes haladás, sőt sietés, e téren pedig még valószínűen így is évek választanak el a templom karba helyezésétől. Most már lehet reményünk, hogy ami lassan bár, de el fog érkezni egykoron. Addig ennek a „bátor“ kezdeményezésnek is örvendünk, sőt gratulálunk!

— A népszövetség kultur délutánja. Értesülésünk szerint f. hó 12-én tartja meg ez évben első összejövetelét a román kath. népszövetség helybeli tagozata. Az igen gazdag műsort, melynek keretén belül dr. Sváby és Faragó Endre urak is megígérték közreműködésüket, dr. Dózsáné, Berivoy Lászlóné és Héjas Mariska urhölgyek állították össze nagy hozzáértéssel. Részletes programmal jövő számunkban szolgálunk.

— A szászvárosi állami anyakönyvi hivatal házassághirdető tábláján a következő házasulandókra vonatkozó kihirdetés van kifüggesztve: Rob János 64 éves g. kel. vallású özvegy földmives és Ciurderesc Anna 52 éves g. kel. vallású özvegy, mindketten szászvárosi lakosok.

— Fürdőrend. A helybeli kádfürdő bármely csütörtök, péntek, szombaton egész nap és vasárnap délelőtt, a gőzfürdő urak részére bármely szombaton délután van nyitva.

AUTO-RENAULT



A jelenkor legjobban készített és legolcsóbb európai gyártmányú autója. Tartós, nagy ellenálló képességű, gazdaságos, kevés benzin és olaj-fogyasztása miatt.

Részletfizetési kedvezmény!

Megtekinthető:

AUTO-RECORD

M. VIZHÁNYÓ

a Hunyad és Alba Inf. (Alsófehér) megyék egyedélárusító autók kereskedelmi vállalatnál

78

ALBA-IULIÁN.

3—10

— **Apró hírek.** Az ár maximálás következtében járványos sorvadás lépett fel a kiflik és zsemlyék között. Az aprócska kiflik még apróbbakká s a zsemlyécskék viszont kiadósabb morzsákká változtak.

A tűzoltóság a várostól kapott súlyos ígéretek hatása alatt nagy türelemmel várja új fecskendőjét s a szintén beigért teherautót. Az ígért teljesítésére az első lépések már megtörténtek, amennyiben a költségek előteremtésére megint sorozatos büntetések lettek a háztulajdonosokra kiróva, amennyiben az előírt létrák és egyéb ártatlan tűzoltószerszámok hiányoztak udvara leltárából. Ez az adónkivüli újabb adóztatás biztos jele annak hogy mégis csak lesz az ígéretből valami, ha keserűség árán is.

Csodák is történnek a mai világban városunkban. A nacionalista és liberális aranyifjuság két szinpatikus tagja, hosszú évek haragja után fuzionált. — A fuziót egy reggelig tartó eszmecsere követte zenekíséret mellett s a tárgyalás régi bécsi valcerok és ropogós slágerek melódiai mellett folyt le. A megegyezésre a pontot a „Hallod-e te körösi lány...” c. sláger vérpezsdítő ütemeire rakták fel. Tanukul egy Avarscanus, a város delegátusa s a kisebbségi block egy „tökeerős” tagja szerepeltek.

Az „Obsitos” előadását betiltották, mert uniformis darab. A szereplők hajlandók voltak a városi tűzoltóság festői uniformisában is megjátszani szerepüket, de a hatáság zordonan megmaradt a kimondott „nem” mellett. Így kénytelenek az „Obsitos”-t jobb időkre elhalasztani az „ujonc” színészek.

A „Kalikó”-est szintén elmarad ugyancsak az „uniformis” miatt. Ugyanis az estély rendezősége nem tudta a dominókhoz szükséges anyagot idejére biztosítani, (több jelent-

kező volt, mint ahány méter kalikó rendelkezésre állott) s így az estély megtarthatása ilyen formában komoly akadályba ütközve, a rendezőség azt jövőre halasztotta.

VIDÉKI

előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy esedékessé vált előfizetési díjaikat a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.” címére postafordultával beküldeni sziveskedjenek. Tisztelettel: a KIADÓHIVATAL.

Uj gramophon-lemezek nagy választékban érkeztek, **Jókai összes művei** megvételre kerestetik a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.” papírüzletében.

„ERZSÉBET”-MOZI

A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György.

Ma vasárnap, f. év január hó 29-én délután 4 és este 8 órakor:

HARRY PIEL

oroszlánok között.

A legújabb, legszenzációsabb kalandor-filmje eme közkedvelt nagy művésznek. 10 nagy felvonás.

Óriási szenzáció!

Kezdeté d. u. 4, este 8 órakor.

Cenzurat: de pretorul Dámian.

Árlejtési hirdetmény templomboltozat lebontásra.

A szászvárosi ref. egyház árlejtési hirdet temploma megrongált — circa 1500 □ m. alapterületű — boltozatának lebontására. A munkálatokra vonatkozó adatok és feltételek megtekinthetők az I. lelkészi hivatalban, ahol a szükséges további felvilágosítások is megadatnak.

Pályázók árajánlataikat, kénesítettsgüket igazoló irataikat, lepecsételt borítékban terjesszék be **1928. február 29-ig** bezárólag.

Az ajánlatok egy héten belül fognak fölbontatni s a pályázók az eredményről értesíttetnek.

Orăștie-Szászváros, 1928. január 24.

83 1—2 A ref. egyház vezetősége.

Naptárak 1928. évre

A legjobb naptár, az

Erdélyi kincses naptár	35.—	leu
Magyar családi	36.—	”
Regélő bácsi	36.—	”
Kis regélő	20.—	”
Nagy	45.—	”
Magyar gazda	35.—	”
Szent családi	30.—	”
Kis	25.—	”
Milliók	50.—	”

Fehér és színes **Staniol**

Kaphatók a

Szászvárosi Könyvnyomda Részv.-társ. könyv- és papirkereskedésében.

Tavaszi trágyázás!

Tengeri, buza, zab, árpa, burgonya, kender, len, kerti vetemények, szőlő és más gazdasági növényeknél a legideálisabb és **legolcsóbb** nitrogén-műtrágya a

MÉSZNITROGÉN

(19—20% nitrogén és 50—60% égetett mész.)

Kiirtja a gyomot! 40-80%-os terméstöbblet! **Kipusztítja az élősdieket!**

Szállítunk ezenkívül: 16—18%-os **superphospátot**, 40—42%-os **kálisót**.

Szakszerű felvilágosítással és ismertető nyomtatványokkal díjmentesen ellátja a

„Nitrogén” Műtrágya és Vegyipar Rt. Dicsőszentmárton.

Kedvező fizetési és szállítási feltételek!

Műtrágyáink eredeti **gyári árakon** **Löwy és Fiai cégnél, Déva** **is kaphatók!**

82 1—2